

Zeilen is voor watjes

**Anekdotes van een
zandhaas op zoek
naar Atlantis**

Hans van Heesch

ZEILEN IS VOOR WATJES

Anekdoten van een zandhaas op zoek naar Atlantis

_____/)_____
Helleveeg Producties

ISBN 978-90-820226-1-2

© 2013, Titel: 'Zeilen is voor watjes'
Auteur: Hans van Heesch
Uitgave: Helleveeg Producties
www.helleveeg.nl

Vormgeving: Natalie de Folter natalie@justmove.nl
Bestelmijnboek www.bestemijnboek.nl

Druk: Bestenzet Printing, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Toosje, Natalie en Fannie,

Mijn drie vaste zeilmaatjes. Drie kanjers van meiden die het mogelijk maken om de horizon alsmaar te verleggen.

Fennie, mijn juffie en Natalie, mijn coach en vormgeefster, allebei heel hartelijk bedankt voor deze flinke klussen.

1959

Voorwoord

Breugel, najaar 2013

Utrecht, mei 1956. Een voorjaarsbui heeft het trapveldje voor de deur omgetoverd tot een modderpoel. Een driejarig jochie zit op zijn hurken in een plas. Hij kijkt aandachtig naar wat hij in het water ziet gebeuren: een groot vrachtschip trekt een boeg golf. De snelheid van het schip neemt snel af en na enkele scheepslengtes is de boeg golf verdwenen. Het jochie plonst door het water naar zijn schip. Hij is de kapitein, zakt opnieuw op zijn hurken en geeft het ijslollystokje weer een zetje.

Dat hij met zijn goeie schoenen tot over zijn enkels in het modderwater staat, ontgaat hem totaal. Geobsedeerd verbeeldt hij zich slechts de zee en zijn schip.

'Vooruit Hansje, uit die plas!', roept zijn moeder boos.

De buurvrouw lacht. 'Die jongen moet wel matroos worden'.

'Ik dacht het niet!', kaatst zijn moeder met een lach op haar gezicht terug. 'Hij moet maar gewoon een goed vak leren'.

Een paar jaar later krijgt Hansje door zijn vader interesse in techniek. Naast potloden zijn in de speelgoedkist de beroemde groene en rode Meccano-onderdelen ruim in de meerderheid. Hansje heeft dan ook drie hobby's: Meccano, tekenen, en natuurlijk bootjes. Tegen het einde van de lagere schoolperiode staan de beroepen boordwerktuigkundige en eerste-machinist hoog op het keuzelijstje van Hans. Vliegen of varen, maar pa en ma vinden dat helemaal niks.

Achteraf denk ik dat mijn ouders gelijk hadden. Ik ben een romanticus en een romanticus voelt zich meestal ongelukkig in een beroep zonder 'thuis'.

Maar die droom over varen blijft voortleven en uiteindelijk wordt zeilen voor mijn vrouw Toosje en mij keer op keer een bron van bevrediging in die eeuwige zoektocht naar geluk en deelbare emotie. Door die verhalen aan het papier toe te vertrouwen, hoop ik anderen op het spoor te zetten om eezelfde soort bevrediging te vinden.

Hans van Heesch

Van plassen en meren

1.1 Bootverslaafd

De Oost-Brabantse zandgronden zijn vermaard om de prachtige bossen en heidegebieden. Alhoewel geboren in Utrecht erfde ik, getrouw aan de traditie, mijn naam van mijn Oost-Brabantse grootvader ‘Has’. Opa Has was een goedmoedige man waarmee ik erg goed kon opschieten. Gedurende de lagere schoolperiode groeide ik op in de stad Utrecht. Gelukkig was mijn moeder zo wijs om die Brabantse naam te verbasteren tot Hans, dat evenals Has afkomstig is van Johannes de Doper. Dopen heeft alles met water te maken maar dat water, dat trok bij mijn grootvader totaal niet. Nooit zag hij water dat breder was dan de Dommel, een plaatselijk riviertje dat het geboortedorp van Has doorsnijdt. Net zo min heb ik in mijn vijfendertig ‘vaarjaren’ ooit een schipper ontmoet met diezelfde voornaam *Has*. Has moet dus wel voorbehouden zijn aan zandhazen uit Oost-Brabant.

Op mijn twaalfde verhuizen we vanuit Utrecht naar de geboortestreek van mijn moeder en daarmee word ik zelf ook een Oost-Brabantse zandhaas. Maar in dit geval een zandhaas die wel tot het water aangetrokken is. Al van jongs af aan heeft de zee me onweerstaanbaar bezig gehouden. Eenmaal in contact met bootjes was er niets wat me nog kon stuiten. Ik moest varen!

Ik weet dus niet waar het vandaan komt, maar ik ben het: bootverslaafd. En zo kwam het dat ik niet eens zo lang geleden weer naar mijn bootje ging. Dit keer, bij hoge uitzondering in mijn uppie.

In de troosteloze regen, op vrijdagavond zoals vrijwel iedere vrijdag, rij ik naar de jachthaven van Willemstad. Op internet heb ik nog wat weerberichten opgezocht: ‘Wetterzentrale’ geeft aan dat het pas zondagavond droog zal worden, bovendien zal de temperatuur op slechts elf graden Celsius blijven steken. Nee, het zit niet mee; het natste en koudste voorjaar sinds decennia. Om dat te bevestigen, lijkt het bij het uitstappen nog harder te gaan regenen. M’n kaki blazer is niet opgewassen tegen deze zondvloed. Als ik de afstand tussen parkeerplaats en haven nog maar half heb overbrugd, begint het hemelwater al in een koud straaltje over mijn rug te lopen. Ook de

krant die ik vervolgens ter bescherming boven mijn hoofd houd, haalt de eindstreep niet. Als een natte dweil belandt ze ongelezen in de laatste prullenbak die ik passeer.

Wat is dat toch, die drang om maar naar dat bootje te gaan? Mijn vrouw Toosje had op basis van de weersverwachting op het laatste moment haar zaterdagplannen bijgesteld: Nu gaat ze met haar kleindochter naar de stad. Op zondag zou ze eindelijk eens met haar zus naar een matinee gaan, een afspraak die vanaf de kerst al twee keer was uitgesteld. Aanvankelijk zouden de dames op zaterdag meevaren, maar daar zette dat weerbericht een streep door. Volgens Toosje kon ik zelf ook maar beter thuis blijven.

‘Het hele weekend regen’, zei ze. ‘Als jij zo nodig toch naar de boot moet, dan ga je maar mooi alleen! Maak je om mij geen zorgen, ik zal me heus niet vervelen’.

‘Nou ik ook niet!’, reageerde ik enigszins geërgerd. En zo reed ik, eigenwijs als ik was en met ietwat gekrenkte trots, in mijn uppie de honderd kilometer richting jachthaven. Puh, omdat ik zogenaamd die boot niet kan missen!

Maar ergens diep van binnen dringt zich nu toch wat spijt op. ‘Wat een troosteloze wereld’, denk ik. Zelfs de antieke Willemstadse vestingwallen met hun normaal zo uitbundige begroeiing zien er grauw en troosteloos uit. Met een wat melancholisch gevoel loop ik de steiger op. Daar ligt ze dan, mijn stoere schip in een oneindig grijs decor. De zware regen maakt plaats voor miezer. Het geluid van plenzen stopt en wordt opgevolgd door bijna twinkelend ruisen van de minuscule druppeltjes. Het is windstil en de fijne neerslag maakt miljoenen kringetjes in het water. De enige bewegingen die ik verder zie, zijn de lome krommingen in de spiegelingen van het watervlak. Krommingen die worden veroorzaakt door de resten van golven van passerende beroepsvaart op het Hollandsdiep. Mijn bootje ligt rustig op me te wachten. Haar vervormd levendige spiegelbeeld is bijna even contrastrijk als het perfect strakke origineel daarboven. Als ik haar schoonheid zo zie, voel ik me direct een stuk lekkerder. Eenmaal aan boord gaat eerst de kachel aan. Gewoontegetrouw heb ik een goed boek meegenomen om een verloren uurtje mee te vullen. Voorlopig verdwijnt het onder mijn kussen. Ik verwissel mijn natte

kantoorkleding voor wat droger en comfortabeler goed. Daar overheen mijn zeilpak met daarin de geur en emotie van duizenden mijlen zeilplezier.

Tien minuten later vaar ik op de motor richting Haringvlietbrug en kom net op tijd voor de laatste bediening van die dag. Snorrend van plezier stuwt de diesel de ranke romp door het water. Zeilen zit er niet in want er staat nog steeds geen zuchtje wind, maar de stress van mijn drukke en enerverende baan laat ik snel achter me. Een half uurtje later, onder de beschuttende oever van Tiengemeten, plonst het anker in het daar vijf meter diepe Haringvliet. Ratelend gaat er twintig meter ketting achteraan. Klapje achteruit en het anker graaft zich onmiddellijk in. Het schemert inmiddels. Het motortje gaat af en het rondschijnend toplichtje aan. Rust! Nu is het weekend echt begonnen. Eigenlijk, zo besef ik, was dat gevoel er al meteen toen ik aan boord stapte.

De salon vult zich met de geur van een schaalte lasagne dat staat te garen in de oven. Onder de klanken van David Gilmour's: 'On an Island', geniet ik van een glaasje Tullamore Dew als aperitief. Het monotone tikken van de regen wordt zo nu en dan wreed verstoord door het gekletter van een grotere plens water uit de zeilhuik. Het kan me maar amper storen, ik voel me heerlijk. Binnen is het warm en droog. De geur van de gezellige centrale olielamp die het warme schijnsel van de twee vijf Watt gloeilampjes ondersteunt, brengt vervlogen tijden tot leven.

Ik ben van alle noden voorzien en prijs me gelukkig dat ik mijn gekrenkte trots heb laten prevaleren. Toch mis ik mijn Toosje, want dit bijzondere gevoel moet je eigenlijk met je lief kunnen delen. De mobiele telefoon gaat. Toosje mist mij ook. Kunnen we toch nog een beetje met elkaar delen. Gelukzalig en enigszins rozig kruip ik vroeg te kooi. Het goede boek blijft onaangeroerd onder mijn kussen.

1.2 In den beginne

Wat is dat toch, die drang om maar naar dat bootje te gaan?

Een verslaving begint altijd met een allereerste ervaring. Om enig gevoel hiervoor te krijgen wil ik terug gaan naar waar het zeilen voor mij en Toosje uiteindelijk echt begon: de Loosdrechtse Plassen.

Het werd stil in het huis van mijn ouders. Bijna twee jaar na mij, aan het einde van zijn studie technische natuurkunde verlaat ook mijn broer het oude vertrouwde nest in het oosten van Brabant. We waren met z'n vieren een hecht gezin en, mijn moeder ten spijt, werden er veelvuldig hele bomen over techniek op gezet. Mama, een echt socio-mens, had graag ook nog een dochter gehad, maar dat was er dankzij een tegenwerkende resusfactor helaas niet meer van kunnen komen. Een man en twee gezonde zonen, dat was haar deel, en alle drie met een extreme passie voor techniek. Ze schikte zich in haar lot..., maar óh, wat was ze gelukkig toen ik verkering kreeg met Toos. Toos was, net als zichzelf, de oudste van een groot katholiek Brabants gezin en dat schepte direct een bepaalde band. Eindelijk had ze aanspraak met iemand met een bredere interesse. Met z'n tweeën praatten ze over opvoeding, mode, koken, kunst, koningshuizen en wat al niet meer, zolang het maar géén techniek was. Het geluk en de vrolijkheid in huize Van Heesch kon in die periode niet op.

Des te doodser is de stilte die na het vertrek van mijn broer volgt. Met hun ziel onder de arm begrijpen pa en ma dat er een nieuwe invulling van hun leven moet komen. Ze kopen een stacaravan aan de Loosdrechtse Plassen en pa neemt zeilles. Een paar maanden later komt er ook een eigen bootje. Pa is zo trots. 'Woezel' heet het bootje op dat moment, gekocht op de Ertsvelderplas bij Den Bosch. Pa en ma knappen haar op en nu gaat ze in Loosdrecht te water. Ze wordt 'Natalie' gedoopt naar mijn dochter, hun eerste kleinkind, die net een paar maanden eerder is geboren. Natuurlijk moeten kleindochter, Toos en ik bij de doop van het scheepje aanwezig zijn.

We gaan meteen die eerste dag zeilen. Enthousiast wordt ik dan nog

niet echt. Het is een prachtige voorjaarsdag, maar vrijwel windstil en dan is er voor de zeilamateurs die we dan nog zijn, niets op het water te zoeken. We kunnen richting noch snelheid aan het bootje geven.

Een week later gaat het beter. Met een zwakke tot matige wind blijken de theorie en praktijk dichter bij elkaar te liggen. Ma voelt zich heerlijk in de rol van oppasoma, terwijl Toos, pa en ik de hele middag op het water zijn. Mijn aangeboren gevoel voor mechanica blijkt aardig aan te sluiten op deze nieuwe bezigheid. 's Avond achter een pilsje lekker met pa evalueren en nakletsen, terwijl Toos en ma in hun gesprekken in de roze babywolken zijn.

Aan het einde van dat eerste jaar hebben we het zeilen aardig onder de knie. De plas wordt zelfs al wat klein. Maar als het stevig door waait en ieder ander de haven opzoekt, begint voor ons de lol pas echt.

Het daarop volgende voorjaar, terug in de caravan in Loosdrecht en Toos net zwanger van onze tweede dochter, zien we op de TV Conny van Rietschoten met zijn Flyer spectaculaire als winnaar over de finish van de Whitbreath-race stuiven. 'Dat is pas zeilen', beseffen we.

Die zomer worden er wat uitstapjes naar het IJsselmeer gemaakt. Wat een ruimte! Wel even wennen aan die korte steile golven. Dat is wel even wat anders dan Loosdrecht.

Al snel wordt het bootje vervangen door een wat groter model en wordt Loosdrecht verruild voor het Hollands Diep. Als onze kinderen iets groter worden, zeilen we als gezin regelmatig verenigingswedstrijdjes. Langzaam maar zeker worden zo ook de fijnere zeilgeheimen voor ons onthuld en we scheppen er bevrediging in om in slechte omstandigheden lekker met de boot te raggen.

Het virus is genesteld en het dromen begint.

1.3 De Midzomernachtwedstrijd

Een onvergetelijk en uniek wedstrijdconcept dat van circa 1974 tot 2004 jaarlijks op het Haringvliet, Spui en Hollandsdiep werd gevaren. Helaas, de animo daalde. Inmiddels behoort dit fenomenale zeilevenement tot het verleden. Nog geruime tijd hebben een paar zeilvrienden onder het noemer “comité tot behoud van de Midzomernachtwedstrijd” het evenement onderling voortgezet. Zelf voeren we in 2007 voor de laatste keer mee. Maar onvergetelijk blijft het, getuige de vele diepgewortelde herinneringen die we hieraan hebben.

Zoals de naam al doet vermoeden werd de wedstrijd om en nabij de langste dag, 21 juni, gevaren. Start op vrijdagavond finish zaterdagmiddag. Op Haringvliet en Hollandsdiep werden een vijftiengintgal banen uitgezet die als een soort web, aaneengesloten op volgorde van eigen keuze, kon worden gevaren. Doelstelling was om in de gestelde tijd het maximum aantal mijlen te varen op de opgegeven trajecten.

Vrijdagavond half negen. We zijn net gestart en varen in westelijke richting vanaf de Haringvlietbrug. In de loop van de avond zwakt de wind behoorlijk af. De bewolking trekt open en de zon, als een koperen bol dansend op de horizon, zet de lucht in vuur en vlam. Eenmaal donker staat er nog hooguit windkracht twee. De sfeer aan boord is lekker ontspannen. Wat is er nou mooier dan zien hoe de maan zich spiegelt in het lichtgolvende water dat met drie knoepjes langs ons bootje glijdt. We zitten te fantaseren over de vakantie die gaat komen en we halen herinneringen op uit vorige midzomernachtwedstrijden. Hoe anders was het een tiental jaar eerder toen de hele nacht windkracht zes door bleef staan. Veel te snel legden we toen de rakken af en moesten daardoor noodgedwongen nog in het nachtelijk duister tussen de slijkplaatjes door varen, een smal en onverlicht stukje Haringvliet. Bedenk daarbij dat kaartplotters en GPS op dat moment een nog onbekend fenomeen waren. De jachtbetonning die de twee-meter-lijn aanduidt,

stoof aan ons voorbij. Toen was er geen tijd voor mijmeringen. Nee, opperste concentratie om vrij van zowel de markeringen als de ondieptes te blijven. De enerverende spanning hield je warm. Voor slapen was geen tijd.

Nu gaat alles gecontroleerd en relaxed. Steeds meer sterren fonkelen aan het firmament. Als het duister compleet is, zien we zelfs een aantal vallende sterren. Je zou bijna vergeten dat je aan een wedstrijd mee doet.

Er vaart al een tijdje een jacht voor ons uit. Misschien een paar honderd meter, maar afstanden zijn 's nachts moeilijk te schatten. We zien aan het toplichtje dat ze de ronding van een boei inzetten. Het is de eindmarkering van dit rak. Met de schijnwerper lichten ze de boei uit en er volgt een strakke ronding. Als ze ons op tegenkoers passeren, schijnen ze, op ons verzoek, even in hun zeil en wij in dat van ons. Over en weer schrijven we tijdstip, positie en elkaars zeilnummer in de door de organisatie uitgereikte loglijst.

Een korte conversatie: 'Alles wel aan boord?'

'Ja, prima. Heerlijke nacht. Prettige wacht verder!'

'Ja jullie ook!'

Dan komt de rust weer terug en vrijwel geluidloos glijden de twee bootjes uit elkaar.

De loglijsten zullen door de wedstrijdcommissie met elkaar worden vergeleken om te beoordelen of alles fair is verlopen. Maar nodig is het niet echt, want iedereen heeft voldoende respect voor elkaar en fraude zou schaamteloos zijn.

Uit een niet te duiden richting horen we zachtjes de weemoedige klanken van een eenvoudige accordeon die, gedragen door het water, oude zeemansliedjes tot in de verste hoeken van het Haringvliet uitstrooit. Om twee uur 's-nachts komt er een heerlijk warm saucijzenbroodje uit de oven en kort daarna vult de kajuitopgang zich met de geur van onvervalste grootmoeders snert die we van de moeder van Toos speciaal voor deze gelegenheid hadden mee gekregen. Als die op is, draag ik de wacht over aan mijn dochter en haar vriend. Toos gaat te kooi, terwijl ik nog een klein borreltje pik om even later ook een uurtje of anderhalf plat te gaan. Nog heel even hoor ik het rustige gorgelen van water langs de romp, dan neemt het

Midzomernachtwedstrijd

onderbewustzijn de controle over.

Om even na vijven klimt de zon weer boven de noordoostelijke horizon. Met wat branderige ogen, maar voldaan over de vorderingen van de afgelopen nachtelijke uren schakelen we over op het dagritme. De wind trekt langzaam wat aan en er moet weer gewerkt worden. Nog even die geultjes tussen de Slijkplaatjes bij Hellevoetsluis en dan terug richting brug. Als het mee zit, zullen we precies op tijd aankomen voor de eerste bediening van negen uur op zaterdagochtend. Extra voorzeiltje erbij op het voor-de-windse rak. We redden het net. Op het Hollandsdiep scheuren we weer met vijf tot zes knopen door het water. De wind zit in het zuiden en loopt zo nu en dan op tot vijftien knopen. Alles halve wind, ideaal dus. Goede keuze om zo vroeg terug te gaan naar het Hollandsdiep, zeker met de verwachting dat de wind in de loop van de ochtend weer zal afnemen. Het is inmiddels lekker warm aan het worden en de laagjes die ons de hele nacht hebben beschermd tegen de kou worden één voor één afgepeld. Bij de finish zitten we weer in korte broek en T-shirt. Een halve mijl voor de finish valt de wind weg. We liggen een kwartier volkomen stil. Heel frustrerend als je de finish in zicht hebt. Gelukkig heel voorzichtig komt er een beetje wind terug. We lopen vijf minuten straftijd op, maar in verhouding met veel andere jachten is dat nog lang zo slecht niet. We leveren onze papieren in bij de wedstrijdcommissie en doen ons tegoed aan een welverdiend biertje. Tocht volbracht en na een tweede biertje in de warme zon van de gezellige haven van Strijen Sas, worden schipper en bemanning in de kuip door slaap overmand.

1.4 Kolibri blues

Hebt u dat nou ook wel eens: heimwee naar dat allereerste écht eigen bootje?

Zoals ik al schreef hebben mijn vrouw Toosje en ik het zeilen van mijn vader geleerd. Op de Loosdrechtse plassen in een Jouet Sherrif. Een alleraardigst bootje van ruim zes meter. Het heeft drie slaapplekken: een dubbele kooi in de boeg, waarbij de mast niet in de weg staat omdat deze door een brug wordt gestut. De derde kooi bevindt zich aan stuurboord achter. Onder het voorbed is zelfs een heus ‘onder-de-waterlijn’-toilet te vinden, met zo’n grote uitblaasballon. Tenslotte is er een gasstel van Campingaz aan bakboord. Wat een ruimte voor haar lengte.

Na een voorjaar lessen van pa, krijgen we het zeilen aardig onder de knie. Als jong getrouwd stel zijn we apetrots dat we het scheepje het daarop volgende jaar twee weekjes in de zomer mee mogen nemen. Dat zeilen steelt dan pas echt ons hart. Maar tijdens die vakantie, via de Vecht over het IJmeer en Markermeer helemaal tot Enkhuizen en terug, komen we er ook achter dat een boot krimpt. Bij mooi weer valt het wel mee, maar als het regent, krimpt het scheepje erg hard. En helaas, deze vakantie regent het vaak en flink.

Desondanks zijn we besmet geraakt met het zeilvirus. Wij bieden mijn vader aan om een stukje mee te financieren in een groter schip. Dat wordt een Friendship 28. Roodevaart aan het Hollandsdiep wordt onze nieuwe thuishaven. Ruim vaarwater direct voor de deur en nog redelijk bereikbaar vanuit het oosten van Brabant. Wat jaren en enkele cursussen verder wordt de horizon verlegd naar de Noordzee. Voor Toosje en mij is dat echt het einde. Zeilen zonder grenzen. Helaas voor het zeilen van mijn vader is dit zijn laatste stap. Mijn moeder raakt wat versleten en was al sowieso niet zo’n zeilfan. Met weemoed besluit pa een paar jaar later dat hij er zelf ook te oud voor wordt. Toos en ik hebben net een huis gekocht en de boot overnemen zit er daardoor niet in.

Zo zitten we zwaar verslaafd, plotseling zonder boot en zonder geld. De afgetrapte tweedehandsjes die we wel kunnen betalen, spreken ons totaal niet aan.

De Kolibri bijna voltooid

We nemen een dapper besluit: we gaan zelf bouwen. Het moet een zeewaardig schip worden en de keuze valt op een nieuw ontwerp van de Kolibri-werf: de Kolibri 800. Weliswaar kleiner dan die Friendship en geen stahoogte, maar met voldoende ruimte om ons en onze twee jonge dochters te herbergen. De achtertuin van onze schakelwoning in het oosten van Brabant wordt omgetoverd tot een heuse werf. Iedere avond branden de bouwlampen tot ver na tien. De buurtjes hebben schijnbaar begrip, want er wordt nooit geklaagd. Tijdens de bouw wennen we snel aan de kleinere afmetingen. Met veel plezier en trots investeren we iedere vrije seconde in ons bootje. Het wordt een beauty, met bezieling in ieder detail. Na tien maanden en twaalfhonderdentachtig bouwuren komt de doop van ons eerste eigen bootje snel dichterbij.

We moeten nog een naam bedenken! Vele tientallen sportieve, ludieke, stoere en aandoenlijke namen verschijnen op ons lijstje. Allerlei verbasteringen en samenvoegingen van de namen van de kinderen. Het wordt steeds moeilijker een keuze te maken. We leggen criteria aan. De naam moet in ieder geval vrouwelijk zijn. Meer dan de helft van de namen valt daarmee af. We vinden dat die